

Svíčka paní Marlis

Paní Marlis Siegrist má na starosti církevní vyučování dětí v jednom švýcarském kantonu. Na kurzu pro učitele nedělních škol popsala malý obřad, který se – jak říkala – hodí na zahájení shromáždění, už pro předškolní děti. Děje se při něm toto:

Děti, podívejte!

Škrtnutí zápalkou a přikročení ke svíčce.

Teď tu svíčku zapálím a ona se rozsvítí.

Zažehnutí svíčky.

Pomalé přiblížení dlaní z obou stran k plameni.

Krásně svítí a hřeje... Když vidím plamen, pomyslím na Boha.

Jde zřejmě o obřad vytvořený „uměle“, nikoli převzatý z tradiční liturgie. Zdá se mi dobře psychologicky promyšlený, ostatně už v minulém století teologové některých protestantských církví cílevědomě „zavolali“ psychologii na pomoc při snahách lépe pochopit a pěstovat církevní liturgii.

Paní Siegrist pracuje ve švýcarské reformované církvi, tedy v té, která je nositelkou „nejčistší“ kalvínské tradice. Zajímá mě, kde se právě v této církvi bere nový zájem o liturgii. Víme přece, jak právě Kalvín zatočil s veškerým obřadnictvím. Pověděl jsem, jaké rozpaky ve většině našich sborů – protože kalvínská tradice u nás převládla – působí už jen svíčka na stole Páně při bohoslužbách. („Jen abychom nebyli jako katolíci!“) K tomu paní Siegrist: V naší církvi bývalo použití svíčky při bohoslužbách zakázáno. Ale asi před třiceti lety vedení církve změnilo názor, a použití svíčky naopak doporučilo.

Nejde ovšem jen o svíčku. Profesor Filipi, který vytrvale upozorňuje na chudobu naší liturgie v běžné sborové praxi, cituje ve své nedávno vydané knize „Pozvání k oslavě“ slova Karla Bartha z roku 1932. Tento teolog nařiká nad „stále rostoucím zplaněním, nudností a bezvýznamností moderního protestantismu, jemuž ... se ztratila celá třetí dimenze, dimenze tajemství.“ Ano, jde o tajemství, bez kterého je naše zbožnost – promiňte silnější výraz – jaksi „placatá“.

Příliš spoléháme na slovo, které se dá vyjádřit písmeny. Zapomínáme, že i symbol je slovo, a to slovo zvláštního, nenahraditelného druhu. Právě symbol hovoří o tajemství, které nelze „odtajnit“ či „prozradit“ běžnými slovy, před kterým je možno jen mlčky setrvat a čekat, otevřít se mu („Očekávej na Hospodina!“). Katolíci nám někdy vyčítají, že jsme proměnili chrám v přednáškovou síň – a bojím se, že v tom mají kousek pravdy.

Ve věku kolem dvanácti let, když začínají kriticky myslet, odmítají evangelické děti – až příliš často – chodit do kostela. Má to řadu příčin. Jedna z nich je, že to, co jsme je naučili a co přijaly jako slovní informace o daných skutečnostech (doslovně chápané biblické příběhy, katechismové poučky), se pod rozumovou kritikou snadno hroutí. Jde o krizi víry, kterou dnešní děti prodělávají dříve a projevují svobodněji než děti předchozích generací; ty se totiž snadněji podřizovaly vůli rodičů a zůstávaly, mnohé z nich se pak propracovaly ke zralejší, uvědomělejší a niternější osobní víře.

Překonat tuto krizi! Smysl pro tajemství víry, prožitek, který dětem zprostředkuje právě symbol a obřad, to je něco, co je schopné odolat té kritické skepsi, jež je vývojově normální, ale v našich podmínkách, při našem způsobu katecheze, snadno vede k trvalému odpadnutí.

Svíčkový obřad paní Siegrist je jen malým příkladem liturgické katecheze, po které volá profesor Filipi. Je třeba pěstovat (také u dospělých) vědomí, že bohoslužba je slavnost, například zdůrazněnou obřadností jejích pevných složek. Když se rozhledneme po našich sborech, najdeme tu a tam v práci s dětmi drobné aktivity, např. vzetí za ruce nebo symbolické pohoštění, které jsou něčím mezi hrou a obřadem; obřad je ostatně – psychologicky viděno – něco jako vážná, velmi vážná hra. Je na co navazovat, je co zkoušet a rozvíjet, jestliže se na to cílevědomě zaměříme.

Pavel Říčan
www.pavelrican.cz